

Inhoud

- 1 Algemene regels
- 2 Scoringsvoorschrift
  - 2.1 Scoringsregels algemeen
  - 2.2 Scoringsregels voor de vragen
  - 2.3 Scoringsregels voor de vertaling
  - 2.4 Antwoordmodel voor de vragen
  - 2.5 Antwoordmodel voor de vertaling

1 Algemene regels

In het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO zijn twee artikelen opgenomen die betrekking hebben op de scoring van het schriftelijk werk, namelijk artikel 41 en artikel 42. Deze artikelen moeten als volgt worden geïnterpreteerd:

1 De examinerator en de gecommitteerde zijn verplicht het scoringsvoorschrift voor de scoring van het schriftelijk werk toe te passen.

2 De examinerator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg de score voor het schriftelijk werk vast. Komen ze daarbij na mondeling overleg op basis van het scoringsvoorschrift niet tot overeenstemming, dan wordt de score vastgelegd op het rekenkundig gemiddelde van beide voorgestelde scores, (indien nodig) naar boven afgerond op een geheel getal.

2 Scoringsvoorschrift

Voor de beoordeling van het schriftelijk werk heeft de Centrale Examencommissie Vaststelling Opgaven (CEVO) het volgende scoringsvoorschrift opgesteld.

2.1 Scoringsregels algemeen

1 De examinerator vermeldt de scores per vraag en per kolom en de totaalscores op een aparte lijst.

2 Bij de scoring van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen gehele punten geoorloofd.
Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.

3 Een volledig juiste beantwoording van een vraag en een volledig juiste vertaling van een kolom levert het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.

4 Indien een gegeven antwoord of een vertaling niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord of deze vertaling op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord of aan de vertaling worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.

5 Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 100 scorepunten worden toegekend. De kandidaat krijgt 10 scorepunten vooraf. Van de overige 90 scorepunten worden maximaal 45 punten aan de vragen toegekend en maximaal 45 punten aan de vertaling.

2.2 Scoringsregels voor de vragen

1 Indien in een gegeven antwoord een gevraagde toelichting of motivering ontbreekt, dan wel foutief is, kunnen geen punten worden toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven.

2 Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

3 Indien een kandidaat meer antwoorden (in de vorm van voorbeelden, redenen, argumenten e.d.) geeft dan er expliciet gevraagd worden, komen alleen de eerst genoemde antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
Indien er slechts één antwoord expliciet gevraagd wordt, wordt dus alleen het eerst gegeven antwoord in de beoordeling betrokken.

2.3 Scoringsregels voor de vertaling

1 De score 0 moet worden toegekend indien in een kolom een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolom.

Het verdient aanbeveling de scoring van het examenwerk per vraag en per kolom of zin uit te voeren en tijdens de scoringsprocedure de volgorde van de examenwerken enkele keren te wijzigen. Dit om ongewenste beoordelingseffecten tegen te gaan.

2.4 Antwoordmodel voor de vragen

Bij de beoordeling van het werk dient er van uitgegaan te worden dat de opgave en het beoordelingsvoorschrift juist zijn. Het is niet toegestaan hiervan naar eigen inzicht af te wijken, ook niet op grond van onderlinge afspraken al dan niet gemaakt op examenbesprekingen. Met een eventuele fout in de opgave of in het beoordelingsvoorschrift zal rekening worden gehouden bij de vaststelling van de cesuur.

Antwoorden

Deel-
scores

Tekst 1

Maximumscore 1

- 1 De aarde; de wereld.
Onjuist: Athene, Griekenland, hier.

Maximumscore 2

- 2 Groep a. Het lot dat de ongeneeslijke misdadigers ondergaan, is voor hen een waarschuwing / afschrikwekkend voorbeeld.
Ook goed: Groep a. Groep b kan het niet zijn, want voor hen heeft een waarschuwing geen enkele zin meer.
Indien alleen de keuze goed is, maar de motivering ontbreekt / onjuist is (b.v. een parafrase van a), geen scorepunten toekennen.

Maximumscore 3

- 3 De zin ὧν ἐγὼ φημι ἕνα καὶ Ἀρχέλαον ἔσσεσθαι (regel 12) heeft als antecedent παραδείγματα (regel 10) en dat zijn de ἀνίατοι.
Ook goed: Blijkens de woorden καὶ ἄλλον ὅστις ἂν τοιοῦτος τύραννος ἦ (regel 12–13) behoort Archelaos tot het type tirannen waarvan verderop in de tekst wordt gezegd dat zij de grootste misdaden begaan.
Indien alleen ὧν t/m ἔσσεσθαι of καὶ ἄλλον t/m ἦ, zonder verdere uitwerking van de redenering, 2 scorepunten toekennen.
Indien: Archelaos is een door en door slechte machthebber / Archelaos doet de meest verschrikkelijke dingen, 1 scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 4 ιδιότης (regel 18)

Maximumscore 3

- 5 Doordat hij rechtvaardig leefde, hoewel hij als machthebber in de gelegenheid was onrechtvaardig te handelen.
Goed rekenen: Doordat hij een goed machthebber was.
Onjuist: Hij was een goed mens. / Hij was een machthebber.

Maximumscore 2

- 6 τὰ τῶν πόλεων (regel 14)
Indien τὰ τῶν πόλεων πραξάντων, 1 scorepunt toekennen.

Maximumscore 3

- 7 Plato is van mening dat de ideale staat bestuurd moet worden door een filosoof / filosoof-koning, terwijl hiér sprake is van een filosoof die zich van staatszaken onthoudt. Indien een van beide aspecten ontbreekt, geen scorepunten toekennen.

Maximumscore 2

- 8 ἀδικία (regel 6)

Tekst 2**Maximumscore 2**

- 9 D

Maximumscore 2

- 10 τὸ ἀληθές (regel 29)

Maximumscore 3

- 11 Door het stellen van vragen helpt Sokrates zijn gesprekspartner de kennis „ter wereld te brengen” die deze in zich draagt.
Of woorden van overeenkomstige strekking.
In het antwoord moet duidelijk tot uitdrukking komen dat het stellen van vragen essentieel was in de werkwijze van Sokrates.

Maximumscore 2

- 12 ἐρωτῶν (regel 39)
Indien ἀπορεῖν (regel 39), 1 scorepunt toekennen.

Maximumscore 2

- 13 De schaduwen in de grot.

Maximumscore 2

- 14 ἀφροσύνη (regel 32)

Tekst 3 en tekst 2**Maximumscore 2**

- 15 (slechts) schijn.

Maximumscore 2

- 16 godsbesef / het besef dat de zichtbare wereld het werk van goden is.

Tekst 4**Maximumscore 3**

- 17 De natuur vindt de idee van het goede in de zintuiglijk waarneembare wereld, terwijl die volgens Plato gelokaliseerd moet worden in de ideeënwereld. / Een idee kan niet in een persoon op aarde gevonden worden.

Maximumscore 2

- 18 Christyne is de idee / de verpersoonlijking van de idee van de schoonheid, de deugd en de wijsheid; afzetsels van Christyne zijn afbeeldingen / afspiegelingen / evenbeelden van haar.

Tekst 5

Maximumscore 2

- 19
-
- ἀπορία / ἀπορεῖν

Maximumscore 3

- 20
-
- Sokrates probeerde door zijn gesprekspartners in verlegenheid te brengen, te bereiken dat dezen zelf op zoek gingen naar betere antwoorden op de hun gestelde vragen.

2.5 Antwoordmodel voor de vertaling

Kolon 21**Maximumscore 1**

„Καὶ μὴν,” ἔφη ὁ Κέβης ὑπολαβὼν,
 „En dan nog iets,” zei Kebes na het woord te hebben genomen / het woord nemend /
 ten antwoord / antwoordend / hem in de rede vallend / antwoordde Kebes,

na te hebben geantwoord zei Kebes
 opnemen / steunen / afwachten / goedkeuren / geloven
 zegt
 Kebes verscheen

0000

De woorden „καὶ κατ’ ἐκεῖνόν γε τὸν λόγον, zijn voorvertaald.
 Indien de woorden ὁ Σώκρατες niet zijn vertaald, dit niet aanrekenen.

Kolon 22**Maximumscore 1**

– εἰ ἀληθὴς ἐστίν –,
 – als hij / zij / deze / die / het waar / juist is –,

als hij eerlijk is
 jij bent
 volledig

000**Kolon 23****Maximumscore 2**

ὄν σὺ εἶωθας θαμὰ λέγειν,
 die / wat jij gewoon bent dikwijls te zeggen / verkondigen,

(de) gewoonten / het gewoon zijn
 jij was gewoon
 ik ben gewoon
 jij bent gewoon die dikwijls te zeggen

0101

Kolon 24**Maximumscore 4**

ὅτι ἡμῖν ἡ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις τυγχάνει οὔσα,

nl. dat voor ons (het) leren / weten / kennis / ons leren (toevallig) niets anders / niet iets anders is dan (een) herinnering,

dat wij helemaal geen ander(e) leren / weten / kennis hebben dan herinnering	3
voor jullie	1
aanleg om te leren	2
verlangen om te leren	1
opvoeding	0
terechtwijzing	1
dat ons leren niet een ander is dan herinnering	1
dat ons leren iets anders is (geen ontkenning)	0
dat het leren en de herinnering ons niet treft	0
dat het leren of (de / een) herinnering niets anders is	0
dat er voor ons geen leren / kennis, maar de herinnering (iets) is	0
oor / oren / vermogen / bestaan	0

Kolon 25**Maximumscore 2**

καὶ κατὰ τοῦτον ἀνάγκη ποῦ

ook volgens deze / die (redenering) is het noodzakelijk dunkt me

volgens die redenering (καὶ niet vertaald)	1
ook met betrekking tot die redenering	1
en volgens hem een redenering	0
er is dwang / noodzaak	1
er is geweld / noodlot / natuurlijke behoefte / nood / leed	0
ergens	1
waar?	0

Kolon 26**Maximumscore 4**

ἡμᾶς ἐν προτέρῳ τινὶ χρόνῳ μεμαθηκέναι

dat wij in een (of andere) vroegere tijd geleerd / gehoord / vernomen / ingezien / begrepen hebben

jullie	0
Indien dezelfde fout werd gemaakt in kolon 24, hier 3 scorepunten in mindering brengen.	
in vroeger tijd (τινὶ niet weergegeven)	3
na verloop van tijd / eindelijk / in de eerste tijd	0
dat wij in vroeger tijd iemand waargenomen hebben	0
dat wij in vroeger tijd aan / voor / van iemand / iets hebben geleerd	0
dat zij ons geleerd hebben	0
dat wij geweten hebben	1
dat wij gestreefd hebben	0
(tot) leerling gemaakt hebben / geweest zijn	0

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 27	
Maximumscore 2	
ὃ νῦν ἀναμνησκόμεθα. wat wij ons nu herinneren.	
waaraan wij nu (iemand) herinneren	<u>0</u>
nu wij het ons herinneren	<u>0</u>
dat herinneren wij ons	<u>0</u>
die ons nu (iets) herinnert	<u>0</u>
het nu	<u>0</u>
omdat wij (het) ons nu herinneren	<u>0</u>
Kolon 28	
Maximumscore 1	
Τοῦτο δὲ ἀδύνατον, Maar / en dat / dit is onmogelijk / zou onmogelijk zijn,	
dat onmogelijke is / bestaat	<u>0</u>
maar dit onmogelijk (ellips niet herkend)	<u>0</u>
Kolon 29	
Maximumscore 2	
εἰ μὴ ἦν που ἡμῖν ἡ ψυχὴ als onze / de ziel van ons / voor ons niet ergens / dunkt me bestond / was / had bestaan	
indien wij niet ergens een ziel hadden	<u>1</u>
indien er voor ons niet ergens een ziel was	<u>1</u>
of	<u>0</u>
hij was voor ons de ziel	<u>0</u>
waar was voor ons de ziel / onze ziel	<u>0</u>
jij bent voor ons dunkt me niet de ziel	<u>0</u>
Kolon 30	
Maximumscore 3	
πρὶν ἐν τῷδε τῷ ἀνθρώπινῳ εἶδει γενέσθαι· voordat zij / hij / deze / de ziel in deze menselijke vorm / gedaante / gestalte kwam / was gekomen;	
in de menselijke vorm	<u>2</u>
in deze menselijke idee / voorstelling / beeld / soort	<u>0</u>
voordat in deze het menselijke tot vorm werd	<u>0</u>
voordat in deze vorm hij tot een mens werd	<u>0</u>
voordat wij deze menselijke gedaante aannamen	<u>2</u>

Kolon 31**Maximumscore 4**

ὥστε καὶ ταύτη ἀθάνατον ἢ ψυχὴ τι ἔοικεν εἶναι.”

zodoende / daarom schijnt / lijkt / blijkt ook volgens die redenering / langs die weg / in dat opzicht / op die manier / zo de ziel iets onsterfelijks / een onsterfelijk iets te zijn. / zodat ... (bijzin).”

volgens die redenering (καὶ niet vertaald)

3

de onsterfelijke ziel schijnt iets te zijn

1

hij / iets / iemand schijnt een onsterfelijke ziel te zijn

0

het onsterfelijke schijnt een of andere ziel / iets van een / de ziel te zijn

0

het scheen (tijd)

3

het past / behoort

2

voor haar / deze / die

1

wat schijnt de ziel te zijn?

0

zoals

1**Kolon 32****Maximumscore 1**

„Ἀλλά, ὦ Κέβης,” ἔφη ὁ Σιμμίας ὑπολαβών,

„Maar, Kebes,” zei Simmias na het woord te hebben genomen,

Indien dezelfde fout wordt gemaakt als in kolon 21, dit wederom aanrekenen, b.v.:

na te hebben geantwoord zei Simmias

0

opnemen / steunen / afwachten / goedkeuren / geloven

0

zegt

0

Simmias verscheen

0

andere dingen / een andere / anders

0**Kolon 33****Maximumscore 2**

„ποῖαι τούτων αἱ ἀποδείξεις;

„hoedanig / wat zijn / waren daarvan / daarvoor de (strikt logische) bewijzen? /

hoedanig / welke bewijzen zijn / waren daarvoor?

hoeveel

1

(de) weiden / grassen

0

een of andere bewijzen / bewijzen van een bepaald soort

0

de bewijzen van hen

1

hoedanigen van hen

0

jij zult aantonen

0**Kolon 34****Maximumscore 2**

ὑπόμνησόν με·

fris mijn geheugen op;

ik fris / friste mijn geheugen op

0

Kolon 35**Maximumscore 3**

οὐ γὰρ σφόδρα ἐν τῷ παρόντι μέμνημαι.”

want ik herinner (het / hem) mij niet goed / zeer op dit moment / in de tegenwoordige toestand / in de nu aanwezige omstandigheden.

ik heb (het) me herinnerd

2

ik maak / maakte er niet melding van

0

ik denk / dacht er niet aan

0

heftig / onstuimig

1

vroeger / voorheen / in de toen aanwezige omstandigheden / moeilijkheden

0

De woorden 'Ἐνὶ μὲν λόγῳ καλλίστῳ, ὅτι zijn voorvertaald.

Indien de woorden ἔφη ὁ Κέβης niet zijn vertaald, dit niet aanrekenen.

Kolon 36**Maximumscore 3**

ἐρωτώμενοι οἱ ἄνθρωποι,

(de) mensen, wanneer zij ondervraagd worden / wanneer aan hen vragen worden gesteld,

die ondervraagd worden / aan wie vragen worden gesteld

2

die / wanneer zij vragen

0

liefhebben / bemind worden

0

smeken / verzoeken

0

Kolon 37**Maximumscore 2**

ἐάν τις καλῶς ἐρωτᾷ,

als / wanneer iemand op de juiste wijze / goed / mooi vraagt / zal / zou vragen,

liefhebben / bemind worden

0

Indien dezelfde fout werd gemaakt in kolon 36, dit hier wederom aanrekenen.

om te zien of

0

iets / iets goeds / een mooi iemand

0

verzoeken / smeken

0

touw / alle zeilen bijzetten

0

Kolon 38**Maximumscore 1**

αὐτοὶ λέγουσιν πάντα ἧ ἔχει.

zeggen zij uit zichzelf / vanzelf / zelf hoe alles werkelijk is.

zij zeggen (αὐτοὶ niet vertaald)

0

dezelfden zeggen

0

Kolon 39**Maximumscore 3**

Καίτοι εἰ μὴ ἐτύγγανεν αὐτοῖς ἐπιστήμη ἐνοῦσα καὶ ὀρθὸς λόγος,

En toch / dat kan ik je verzekeren / nu dan, als niet (toevallig) in hen kennis en een juist / waar inzicht / het juiste / ware inzicht zou zijn, / als zij niet (toevallig) over kennis en een juist inzicht zouden beschikken,

jij bent niet

0

Indien dezelfde fout werd gemaakt in kolon 22, dit hier wederom aanrekenen.

in hen zelf / in dezelfde

2

kennis zelf

0

wetenschap

2

kunst / vaardigheid

0

mogelijk zijnde

0

als hij niet in hen kennis aantrof

0

als kennis voor hen niet ook een juist inzicht was

0

Kolon 40**Maximumscore 2**

οὐκ ἂν οἴοι τ' ἦσαν τοῦτο ποιῆσαι.”

zouden zij niet in staat zijn / waren zij niet in staat dat te doen.”

zouden zij niet zodanig zijn dat te doen

0

zouden zij niet alleen / enig in hun soort zijn

0

dat doende / gedaan hebbend

0

dat gedaan te hebben

1

jij hebt dat gedaan

0

Einde